

kennismaking met het 'veld' waarin hij tussen januari '70 en november '71 onderzoek zou gaan doen.

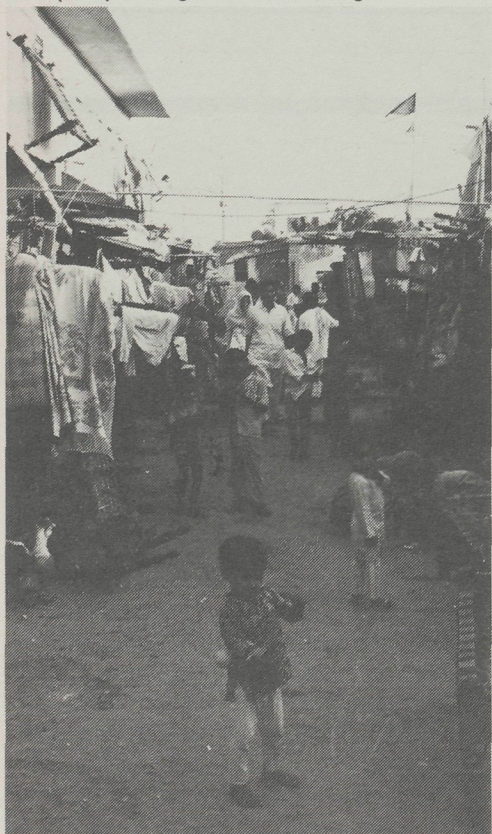
Naast de vuilheid is vooral de volte op hem afgekomen: *'Overall zitten en lopen mensen en staan bedden (charpois) waarop mensen liggen te slapen of zitten te praten. Nergens schijnt een plek te zijn waar iemand zich kan terugtrekken. Het beeld van uitzonderlijke volte, dat natuurlijk vooral geldt voor de uren en dagen dat de mensen niet werken, wordt gecompliceerd wanneer 's avonds de bedden die overdag niet zijn gebruikt en ergens rechtop waren weggezet, een plaats moeten krijgen. Vele 'charpois' komen dan gedurende de warme maanden in de straten terecht, zodat er later op de avond nog maar kleine looppaden overblijven waarlangs men zich door de wijk kan begeven.'*

In cijfers uitgedrukt zag de volte er aldus uit: op een oppervlakte van iets meer dan twee hectaren stonden in 1970 642 woningen; 303 woningen waren in oker-keurige flatgebouwen van twee of drie verdiepingen gevestigd (één kamer en een washok per flat); 327 woningen waren zelfgebouwd. Twaalf hadden een tussenvorm. In deze wijk woonden in 1970 4200 mensen, van wie er ruim 3200 christenen waren. Eind 1971 waren vier nieuwe flatgebouwen in gebruik genomen. Mede daardoor was het aantal inwoners tot bijna 5000 toegenomen. *'Om dit getal enigszins te kunnen beoordelen'* schrijft dr. Streefland, *'dient men onder andere te bedenken dat een groot deel van het gebied is bezet door hutten, huizen en gebouwen waarin het gedurende april tot en met oktober te heet is om er*

Een paar zelfgebouwde sweeper-huizen

Flats (links) en zelfgebouwde behuizingen

zich langdurig te kunnen ophouden. Verder is het belangrijk dat de meeste werkende bewoners van Slaughterhouse zich na hun arbeid in de wijk bevinden, waar ze zich gemakkelijker kunnen bewegen en meer op hun gemak voelen dan erbuiten tussen de moslims.'

Beperking

Vuil en vol, zo kan de eerste indruk van dr. Streefland worden samengevat. Hoe was hij in Slaughterhouse terechtgekomen? Bij aankomst in Pakistan, januari 1970, waren zijn onderzoeksplannen aanzienlijk omvangrijker dan ze er tenslotte uit kwamen te zien. Het was zijn bedoeling verkennend onderzoek te doen naar ontstaan en verloop van conflicten binnen de groep christenen in Karachi. Al spoedig na aankomst werd het hem duidelijk dat het onderwerp moest worden ingeperkt. Niet dé christenen zouden worden onderzocht, maar het deel van hen, dat het temidden van de moslim-meerderheid in Karachi het moeilijkst had: de christenen die afkomstig waren uit Panjaab, een landstreek in het noordoosten van Pakistan en die het door moslims geminachte beroep van 'sweeper' uitoefenden (to sweep = vegen;

schoonmaken). Nadat dr. Streefland had besloten zich op deze groep te concentreren, bracht hij nog een tweede beperking aan. In Karachi zijn een aantal wijken die in meerderheid door christen-sweepers uit de Panjaab (in het proefschrift wordt de groepering met CPS aangeduid) bevolkt worden. Gekozen werd voor Slaughterhouse, één van de grootste sweeperwijken in Karachi.

Massa-bekering

Eerst wat geschiedenis over de herkomst van de sweepers en hun achtergestelde positie. In de Panjaab gingen in de tweede helft van de vorige eeuw vele 'onaanraakbaren' (chuhra's, elders bekend als 'paria's') over tot het christendom. Die overgang was opzienbarend genoeg om later door een waarnemer te worden gekenschetst als een 'massa-beweging'. Dat had niet alleen betrekking op de aantallen bekeerlingen, maar ook op het feit dat een sociale eenheid (b.v. een verwantengroep) als geheel een nieuwe religie ging aanhangen. Bovendien vertoonden de bij deze beweging betrokken groepen een aantal gemeenschappelijke kenmerken: het ging om arme, onge-